

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PART LAPJA

== A SZEKELYUDVARHELYI „SZEKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KOZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Közönség, papok, gazdasági egyleti tagok és közönségi előfizők egész évre 6 K, tanítók, közönségi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adjuk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó Árszabás szerint. Nyílt-tér sa a 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postátakarékpenztári cseque-számla 10,489. szám.

Székely Nemzeti Múzeum.

A Székely Nemzeti Múzeum igazgató választmányának az az óhajtása, hogy a Múzeum szervezete oly célszerű megoldást nyerjen, mely által a „székely nemzeti“ jelző szervezet tekintetében se legyen csak pusztán cím. A kérdés tisztázásánál legelső lépés a tulajdonjog az ezzel járó kötelezettség eldöntése. E célból intézte a Székely Nemzeti Múzeum igazgató választmánya emlékiratát Csik- és Udvarhelyvármegyékhez.

Az emlékirat a következő kérdésekre kíván határozott feleletet az említett megyékből:

1. Kívánja-e a tek. Törvényhatóság a vármegyének a Székely Nemzeti Múzeumhoz való tulajdonjogát jövőre is fenntartani?

2. Ha a tek. Törvényhatóság a vármegyének a Székely Nemzeti Múzeumhoz való tulajdonjogát jövőre is fenntartja, mekkora és miképpen biztosított állandó évi segélyezésben akarja részesíteni a nevezett Múzeumot?

Reméljük, hogy a gondosan megszerkesztett emlékiratnak meg lesz a kívánt eredménye s nevezett megyék meghozzák áldozatukat Székelyföldünk ezen egyetlen muzeuma iránt.

A Székely Társaság ülése.

Két hónapi szünetelés után szombaton a hó 7-én délután 5 órakor tartotta a helybeli „Székely Társaság“ első választmányi ülését, a vármegyeház kistermében, Mátéffy Domokos elnökle mellett, a választmányi tagoknak csaknem teljes számban való részvételével; a hivatalnoki karon kívül jelen voltak: dr. Sebessy János alispán, Soó Gáspár, Solymossy Endre képviselő, Deréki Antal, Biró István, Gyerkes Mihály, Spaller József és még sokan, kik mindannyian buzgón résztvettek a tanácskozásban, mely lefolyásában nemcsak komoly, de lélekemelő is volt.

Elnök a megjelenteket meleg szavakban üdvözölve, mindenképp bocsánatot kér, hogy az augusztusi nagygyűlés eredményéről csak most s ily későn számolhatnak be és ezt részben a tisztviselői kar magánhivatali elfoglaltságával, de leginkább az azokkal indokolja, hogy az adatok összegyűjtése, pontos és rendszeres összeállítása, a nyugták beszerzése oly nagy időt igényelt, hogy a legjobb akaratnál sem készülhettek el

előbb úgy, hogy az egész eredményről tiszta és világos képet nyújthassanak. E bevezető megnyitás után felolvasta az itt következő elnöki jelentést:

Igen tisztelt választmány!

Mindenekelőtt a választmány szíves elnézését kérjük, hogy csak ma számolunk be az ön tevékenység erkölcsi és anyagi eredményéről, melyet a f. évi július 26-án tartott választmányi ülés határozata köteleseggünkkel tett. Igazolással bátor vagyok megemlíteni, hogy hivatalos elfoglaltságunk végtelen sorozata ellenére is, talán már korábban beszámolunk az augusztus 24-ki nagygyűlés hatásáról, azonban addig nem akartunk a nyilvánosság elé lépni, míg kiadásainkról minden irányból a jogos követeléseket, illetőleg a fizetés teljesítésére alkalmas számlákat nem kaptuk meg és azokat mind ki nem egyenlítettük.

A Székely nagygyűlés, a mint igen jól méltóztatnak tudni f. év augusztus 24. városunkban meg volt. Ezzel társaságunk az elvállalt kötelezettségének megfelelt és itt büszkeséggel emelem ki, hogy vállalkozásunk még a legvérmesebb reményeinket is felülmulat. Együtt élveztük t. választmány azt a hatalmas tárgysorozatot, melynek minden pontja egy-egy irányjelző volt fajunk jövő boldogulása, gazdasági és szellemi életünk megalapozása körül. Szent István koronájának területén élő minden jó magyar figyelmét magunkra irányítottuk, mit fényesen igazolt az a körülmény is, hogy a kormány mozgalmunkat elég fontosnak tartotta, mert gyűlésünkön kiküldöttek által képviseltette magát. Mindnyájan élveztük és gyönyörűséget találtunk azon háziipari kiállításban, melyet társaságunk ebből az alkalomból kifolyólag rendezett. Ezzel bebizonyítottuk úgy az illetékes körök, mint hazánk minden rendű és rangú polgára előtt azt, hogy mi is rendelkezünk mindazon erővel, tudással és anyaggal, mely egy nemzet ipari fejlődését föltétlenül biztosítja, csak anyagi és szellemi támogatás hiánya volt eddigi elmaradottságunknak az okozója. Itt mindjárt kiemelem a Solymossy Endre tagtársunk vezetése alatt működő vezérkar érdemét, mely a kiállítandó tárgyak sorozatát összeállította, kiemelem Gábor Márton, Zöld János és Kandó Istvánnak végtelen tevékenységét, a tárgyak összeszedése, valamint Kamocsay Mihály tagtársunk munkásságát az átvétellel járó nehéz teendőik körül. De bámulattal és végtelen elismeréssel adózunk Hergita Nándor, Maráth, Pillich tanár uraknak egyfelől az elsőnek azért is, mert a szakiskola

összes helyiségeit a kiállítás céljaira átengedte, másfelől mindnyájuknak a rendezés nagy munkájában kifejtett fáradozásukért, melyvel megmutatták a rendezésben megnyilvánult kiváló műérzékben, hogy e téren hivatottságuk van. Nem mulaszthatom el e helyről köszönetünket tolmácsolni Deréki Antal tagtársunknak az estély rendezéséért, kiemelve hálaikat dr. Nagy György országgyűlési képviselő iránt, ki az ő izzó székely voltát itt sem tagadta meg s az estély fényét Takács Gabi és Kertészné urnókkal emelni sietett. Végül nem volnánk méltók önmagunkhoz, ha e percben megfellebbeznénk azokról, kiknek a nevéhez fűződik első sorban azon meglepő siker, melyet elértünk. Első sorban említem vármegyénk főispánját, Ugron Ákos Öméltóságát, ki a megye alispánja dr. Sebessy János ural nemcsak jóakaró támogatásban részesített minket, hanem a mint méltóztatnak tudni az elszállásolás nehéz munkáját személyes vezetésükkel végezték s arra irányt adtak. Mindenütt ott voltak, hol irányításra, buzdításra, reprezentálásra volt szükség e ezzel fényesen igazolták az ország előtt azt, hogy fajukkal együtt éreznek s állásukból folyó kötelességüknek ismerik a székely ügyeket oly előtérbe tolni, honnan közéletünkre anyagi és erkölcsi javak háramlanak. Mi pedig többi közkatónak dolgoztunk, mert ezt tenni hazafias kötelességünk volt; de megkaptuk a fényes jutalmat vállalkozásunk sikerében.

A mint igen jól méltóztatnak tudni, egy ily vállalkozás nagy pénzbeli kiadással van összekötve. De viszont azt is tudjuk, hogy társaságunk egy fillér tőke nélkül kezdte meg működését. Mit volt tenni egyebet, mint a t. választmány megbízása folytán a társadalom áldozatkészségéhez folyamodni s onnat kérni anyagi erőt, mely vállalkozásunk egyik föltételét képezte. Hála úgy a testületek, mint egyesek minden jóra és szépre való fogékonyságának, reménységünk az áldozatkészség itt is felülmulat.

Kibocsátottunk összesen 86 kérvényező ívet, ebből noha 44 részben üresen érkezett vissza, vagy vissza sem jött, azonban a visszaküldöttek oly gazdagok voltak adományban, hogy nem csak kiadásainkat fedezhettük, hanem egyidejűleg tevékenységünkhöz még tőkét is gyűjtöttünk. A részleteket, midőn a pénztári számadásnak tartom fenn, itt kötelességszerűleg kiemelem, hogy Udvarhely megye törvényhatósága költségeinkre 300, Udvarhely város képviselőtestülete 300, az iparfejlesztő bizottság 100, a megyei takarékpénztár 100 és az Agrár takarékpénztár 50 koronát

szavazott meg, melyet midőn hálá-san elismerünk, egyszersmind indítványozom, hogy társaságunk ezt a megnevezetteknek átírásban is hozzon tudomására. Ugyanily elismerés illeti dr. Sebessy János alispán urat azért is, hogy a vármegye disztermét egy a nagygyűlés, mint az estély céljaira és dr. Solymossy Lajos főreáliskolai igazgató urat azért, hogy az iskola tornacsarnokát a közebed céljára átengedni szives volt. Köszönetünket nyilvánítjuk Székelyudvarhely város polgársága iránt részben, mert vendégszerető házukat az idegenből jött testvéreink előtt megnyitották és ünnepélyünk fényét emelték. Ezzel föl-kérem a pénztárnok urat, méltóztat-sék betérjesztett számadását tételen-kint a t. választmánynak bemutatni, tisztelettel megjegyezvén, hogy pénz-tári maradványunk takarékpénztárban lett elhelyezve.

A zajosan megjelenezett elnöki jelentés után Duka András pénztár-nok terjeszti elő lelkiismeretes gon-dossággal szerkesztett kimutatását a bevételekről és kiadásokról, valamint az elért tiszta eredményről, melyet a választmány határozatától a nagy közönség tájékoztatására és meg-nyugtázására lapunk más számában kezdünk közölni, még pedig nagy ter-jedelménél fogva folytatásokban. Any-nyit azonban már e helyen is kon-statálunk, hogy az intézők gondos-sága folytán a kiadások a lehető minimumra redukáltak és csak így volt elérhető az, hogy a Társa-ság vagyona szaporodott. A pénztári jelentést a választmány helyeslőleg és örömmel tudomásul vette.

Solymossy Endre indítványára egy az elnöknek, titkárnak, jegyzőnek és pénztárnoknak odaadó buzgó és lel-kes munkálkodásáért jegyzőkönyvi kö-szönetet szavaztatott.

Elnök indítványozza, hogy a szá-madások megvizsgálására, a tételek összehasonlítására a választmány ke-beleből két tag küldessék ki és bár a választmány a pénztárnoki jelen-tésben teljes megnyugvást és bizal-mat talált, a szokásos formalitás betartásáért a számadások átvizsgálására Soó Gáspár és Biró István urakat kérte fel, kik az eredményről majd a jövő ülésen tesznek jelen-tést.

Ezután Spaller József pénztárnok terjeszti be a hozzá beérkezett tag-díjakról szóló jelentését, melyet mi-után már megelőzőleg titkár tételen-ként helyesnek talált, Spallernek a kért felmentvényt megadták, egyben biztosították, hogy a pénztárnoki áll-lás ideiglenes betöltését nem bizal-matlanságból, de éppen az általa bejelentett más oldalú elfoglaltságá-nál fogva kellett a kényszer ha-tása alatt másra ruházni. Köszönetet szavaznak neki eddigi buzgó műkö-déséért, egyben felkérlik Duka Andrást, hogy a közgyűlés határozatáig a pénz-tárnoki tisztséget továbbra is vállalja, minek Duka készséggel eleget is tesz.

Ennek kapcsán Deréki Antal kér-dést intéz a hátralékos tagdíjak és ezek behajtási módja iránt, miután az első év már vége felé közeledik. Rövid vita után elhatározott, hogy időről-időre valamelyik egyleti szolga bizatik meg a nyugtáit kihordozásá-val és a tagdíjak beszédésével, mi-után a vagyonalap még nem oly

erős, hogy egy állandó szolga alkal-maztatását megbirná.

Elnök a választmány tudomására juttatja, hogy utólagos jóváhagyás reményében, a „Székely Szövetség“ érdemes elnökét Deák Lajos, Maros-Tovдавármegye kir. tanfelügyelőjét e hó 4-én tartott 25 éves jubileuma alkalmából, a helybeli „Székely Tár-saság“ nevében táviratilag üdvözölte, a mit a jubilált életével helyeslőleg tudomásul vette.

Az elnök azon indítványát, hogy Udvarhelymegye ipari és háziipari cikkeiből karácsonyi bazár rendez-tessék Solymossy Endre, Soó Gáspár, Deréki Antal, Gyerkes Mihály, Balázs Károly felszólalásai után, az idő rövidsége miatt az idén kivihetetlen-nek nyilvánították, azonban elhatá-rozták, hogy a szép, üdvös és hasz-nosnak ígérkező eszmét evidenciában tartják és 1909. második felétől kez-dődőleg már az előkészületeket meg-kezdik, hogy a kivitel akadályokba ne ütközhessek.

Végül következett az elnökség re-mek indítványa, hogy szállíttassék fel Udvarhelyvármegye tanítósa a analfabeták hathatós oktatására és hogy erre nemes impulst kaphas-sanak és versenyre kelhessenek, in-dítványozza, hogy a „Székely Tár-ság“ már most is szépen felszapo-rodott alapjából egy jelentékeny ösz-szeg szakíttassék ki és helyeztessék el külön kezelésben, melyből az anal-fabeták oktatásában legnagyobb ered-ményt elért tanítók jutalomdíjakban részesíttessenek. Az indítvány általános lelkes viszhangra talált és Solymossy Endre, Soó Gáspár, Deréki Antal, Gyerkes Mihály és még mások fel-szólalásai után, határozattá emelte-tett, azon kiegészítéssel, hogy a kir. tanfelügyelőség kéresek fel azt kellő alakban a megyei tanítószék tudomá-sára juttatni, a közigazgatóság pedig kéresek fel oda hatni, hogy a községek az analfabeták oktatásához, a használandó helyiségek tüzi fával és világító anyaggal való díjtalan adományozásával a szép és nagy-fontosságú eszme kiviteléhez hozzá járuljanak.

Az indítványozta lelkes hangulat-ban az ülés véget ért volna, de az elnök még rövid türelmet kérve, nagy elfoglaltságára való hivatko-zással bejelentette elnöki tiszteről való lemondását, a mit természetesen, — egyhangulag nem fogadtak el, míg végre elnök a közbizalomnak engedve, terhes állását tovább is vi-selni kijelentette. Az elnök zajos él-jenzésével az ülés 7 óra után be-rekesztetett.

A megye közigazgatása.

Udvarhelyvármegye közigazgató-sági bizottsága, tegnap e hó 11-én délelőtt 9 órakor tartotta havi ren-des ülését a vármegyeház kistermé-ben Ugron Ákos főispán elnöklete és a bizottsági tagok élénk részvé-tele mellett. Ugron Ákos főispán az egybegyűlték szívélyes üdvözlése után az ülést megnyitja. Napirend előtt dr. Valentik Ferenc tiszti fő-ügyész szökölt fel személyes ügyben, mire a bizottság, elnök ajánlatára kivételesen megadta az engedélyt. Dr. Valentik Ferenc előterjeszti, hogy a társadalom körében olyan hírek vannak forgalomban, hogy a főispán ő róla úgy nyilatkozott, hogy bármely percben elsöpörheti vagy fegyelmi eljárásával állásából elmozdithatja; miután ő hivatalos

állásában erre okot nem szolgál-tatott, kéri a főispánt, hogy erre nézve a kellő felvilágítást adja meg. Ugron Ákos főispán nyomban vála-szolva, szöröl-szóra a következőket jelentette ki: „Mindég voltak olyan egyének, kik a vármegye vezető egyeneit összeveszteni akarták; a t. főügyész ur informálói is ezt a célt akarják szolgálni és elérni. Ki-jelentem, nincsen szándékomban a t. főügyész ur ellen fegyelmi eljá-rást indítani, nem is látok erre ala-pot s örülök, ha közös egyetértés-ben vármegyénk javára dolgoz-hatunk“. — Kiegészítéssel még ki-jelentette, hogy egy a város ügyeiben tartott értekezleten, mint mondják, használta volna a kifejezést, hogy a kik a város haladását és fejlődését ok nélkül megakadályozni igyekez-nek, azokat elsöpri, de nyomban utána felvilágosítást is adott, hogy ezt sem a főügyészre sem egyes személyekre nem vonatkoztatta, csu-pán azt akarta jelezni, hogy nem erőszakkal, — amit nem is lehetne, — hanem rendelkezése alatt álló törvényes eszközökkel oda fog hatni, hogy a város javát szolgáló intéz-mények hova-előbb megvalósíttassan-ak. A választ dr. Valentik Ferenc közszököttel tudomásul vette.

Tárgysorozat rendjén, az alispáni jelentés szerint iktatóra érkezett 881 ügydarab, elintéztetett 730, hátrálék-ban maradt 151. Egy évre szóló utlevel kiadott 272. Az utóállítások rendes időben, akadálytalanul meg-tartattak; az oklándi főszolgabírói hivatal, Ugron Ákos főispánnal együtt megvizsgálták. Az alsósfalvi siklói és homoródfürdő szentmár-toni kiépítetlen vicinális utakat be-utazta, melyeknek kiépítése rendkívüli fontos lévén, hatáskörében szorgal-mazni fogja. Ugy az alispáni, mint a következő árvászeki jelentést tu-domásul vették.

Dr. Lengyel József tiszti főorvos jelentése szerint októberben a köz-egészségügy általában kedvező volt. Bejelentett összesen 63 heveny-ferőző betegség; a megelőző hó-napokról maradtakkal együtt ösz-szesen 77 beteg állott gyógykezelés alatt, tehát 31-el kevesebb mint szeptemberben; ezek közül meggyó-gyult 38, meghalt 7, gyógykezelés alatt maradt 32. A várm. közkör-házban ápolgatott 173 beteg, gyó-gyulva elbocsátott 63, javulva 12, meghalt 1, ápolás alatt maradt 97.

Kuliszeky Ernő kir. tanfelügyelő jelentése szerint a 14 tanerővel bíró áll elemi iskolába eddig csak 391 tanköteles iratkozott be, pedig az igazgató jelentése szerint leg-alább még 150 tanköteles van, kik eddig az iskolába nem járnak; a tankötelesek összeírása folyamatban van. Iskolalátogatásra 5 napot for-dított, ezalatt 8 iskolát vizsgált meg. — Ugy a főorvosi, kir. tanfelügyelői, mint az utána következett kir. pénzügyigazgatói jelentését észrevétel nélkül tudomásul vették.

Szobotka Rezső műszaki tanácsos jelentése szerint az utak állapota kielégítő; a munkálatok az egész vonalon folyamatban vannak, bár a beállott kedvezőtlen időjárás ezt nagyban hátráltatja. Jelentést tu-domásul vették.

Révffy Zoltán kir. főügyész jelen-tése kapcsán a fogház botrányos és tarthatlan állapota ellen emel panaszt, mely nemcsak közegészségügyileg nem felel meg a rendeltetésének, de — mint elég jóízű humorral — meg-jegyzi csak az a fogoly nem szökök meg belőle, ki ott igen jól érzi ma-gát; az igazságügyi kormányzat azt a gyakran hangoztatott kijelentését, hogy nincs pénz, erősen megcáfolva látja azon körülményben hogy a brassói szász iskola építésére 400000 korona is telik; kéri tehát a bizott-ságot, hogy a bajok szanálására fel-iratot intézzenek a miniszteriumhoz, melyek ha nem orvosoltatnak ő a felelősséget semmiért se vállalhatja. Alispán felszólalásában hangsúlyozza, hogy nemcsak a fogház, de az egész

törv. épület oly veszélyes, hogy szükségét látja, hogy a főispánnal együtt odahassanak, hogy a most stagnáló tárgyalások ez ügyben a miniszteriumnál újra felvélessenek.

Elnöklő főispán felvilágosítást tu-datja, hogy ő az illetékes min. ta-nácsossal már folytatott ez ügyben beható tárgyalást, aki kijelentette, hogyha a város telket ad, akkor egy 400000 koronás monumentális tör-vényszéki palotát hajlandó a minisz-terium felépíttetni. Dr. Valentik Fe-renc a közönség érdekében szökölt fel, mert a várakozó felek egy szűk folyosón kénytelenek órákon át to-longani. Szobotka Rezső és Dr. Mezei felszólalásai után elhatározott, hogy ez ügyben a miniszteriumhoz újból sürgős felterjesztés intézendő, hogy az új törvényszék felépüléséig és a bajokon lehetőleg ideiglenesen segítsen.

Zonda József főállatorvos jelen-tése szerint az állategészségügy ál-talában kedvező; az uralgott beteg-ségek nagy része a községekben színőféiben van.

Daniel Lajos közigazdasági előadó jelentését, igazolt távollétében Dr. Paál Árpád olvasta fel; e szerint az ösz-i vetéseket folytatták; a vetések kelőféiben vannak, a kukorica töré-sék befejeztettek és jó középértést eredményeztek, a komlótermés jó, de értéke most oly csekély, hogy el-adásra alig kerülhet. Indítványozza, hogy a meddő tehenek számát a községek jelentsék be oly célból, hogy az állatorvosok megállapíthas-sák vajjon a meddőséget nem a méh-hüvelyhurut terjedése okozta-e? Mint-hogy most e betegség gyógyítására egy új szer megfelelőnek találtatott, elnök indítványára elhatározott, hogy az alispán sürgősen írjon fel a miniszteriumhoz a gyógyszer díj-talan engedélyezése ügyében.

Az ezután következő előadó je-lentéseket a kapcsolatos javaslatok-kal együtt tudomásul vették, illetve elfogadták.

Szobotka Rezső műszaki tanácsos utólagos jelentései kapcsán, ismét ott kísértett az ülések réme, a vicinális vasut ügye egy kereskedelem-ügyi miniszteri leirat alakjában, mely szerint a miniszter ígéretet tesz, hogy tavasztól a menetrend akként válto-zik, hogy a helyi érdekű vasut 8511 számú vonata kapcsolatol nyer a fő-vonal 603 számú gyorsvonathoz; a harmadik vonatpár beállítását is ki-látásba helyezi, ha a helyi érdekű vasut igazgatósága a szükséges átala-kítási munkálatokat foganatosíttatja. Minthogy pedig a 8511 sz. vonatnak kapcsolatát a 603. sz. vonathoz mi sem hátráltatja, előadó javasolja, hogy felirat intéztessek a miniszteriumhoz, hogy ez már most hajtsák végre, a helyi érdekű vasut igazgatósága pedig kerestessék meg sürgősen, hogy a 3-ik vonatpár bevezetéséhez szükséges munkálatokat annál in-kább és annál gyorsabban eszközöl-tesse, mert erre a megye a vasut érdekében hozott áldozatával nagyon is rászolgált és az igazgatóságnak is meg van rá a megtakarított tőkéje. A bizottság ilyen értelemben hatá-rozott.

A műszaki tanácsos jelenti végül, hogy a kisküküllővígyi faipar részv. társaság egy 7 kilométernyi iparvágányt létesített, melynek közigazga-tási és műszaki bejárását kéri. In-dítványozza, hogy a bejárásra e hó 21-ike tűzessék ki és hivatalból al-ispán és főmérnök küldessék ki; az indítványt egyhangulag elfogadták.

A kir. pénzügyigazgató egyes köz-ségek behajthatlan adójának törlé-sére tett javaslatát elfogadták. Va-lamint a kir. tanfelügyelő azon je-lentését is, hogy a székelykereszturi menház vezetőjévé Rácz Róza vá-lasztatott meg.

Elnök az ülést fél 11 órakor be-rekeszti.

ÁNOS, UTÓDÁNAL

ZENKOVITS

RI DIVAT-CKEK

leszállított árban kaphatók.

Kobrak-cipők

legszebb kivitelben, ugyanott

Udvarhelyvármegye gazd. egyesületének ülése.

Udvarhelyvármegye gazd. egyesülete hétfőn e hó 9-én délelőtt 9 órakor tartotta meg havi választmányi ülését a vármegyeház kistermében Ugron Ákos főispán elnöke mellett. Jelen voltak: Dr. Nagy Samu, Szabó Gábor, Jeddy Tamás, Szabó István, Ajtai János, Dorner Béla, Czirmes Bálint, Zonda József, Hlatky Miklós, Dr. Sebessy János mint meghívott vendég. Miután elnök a megjelenteket üdvözölte, az ülést megnyitja.

Titkár bemutatja Dorner Béla átiratát, melyben a szentlászlói, magyarhermányi gazdaköröket a tagok sorába való felvételre ajánlja; nevezett gazdakörök 1909. évtől kezdve a tagok sorába felvételtek.

Pénztárnok és titkár előterjesztik a hátralékosok kimutatását, melyre elhatározatott, hogy Sándor Lajos tanító bármily csekély részletekben, a többiek pedig a teljes tartozás törlesztésére felhívandók. A késedelmes adósok beperelendők; azon körjegyzők, kik a kimutatással megküldött hátralékokat még nem hajtották fel, alispán által utasítandók a minél előbbi felhajtásra.

Elnök jelenti, hogy a kiküldött bizottsággal gróf Károlyi Sándor szobrának leleplezése alkalmából, a választmány megbízásából koszorút helyeztet el, melynek költsége 60 korona volt; tudomásul vétetik és elnöknek fáradozásáért köszönet szavaztatik.

A közgyűlés határnapjául december hó 15-ike tűzetik ki.

Az egyesület 1909. évi munkaprogramjába felvételnek: 1. Tagok gyűjtése. 2. Az üszöbészteri és állattenyésztési alaptól, tenyészállatimport; a kirendeltség megkerestetik, hogy a helyi megbízott rendelkezésére bocsásson még 20000 koronát. 3. A szüzugyula fejlesztése; a kirendeltség megkerestetik, hogy a varsághi iskola alaplegelőjének kitakarítását anyagilag segítse. 4. A helyes gyümölcsfa-tenyésztés fejlesztése; a községek buzdíttatnak a dűlőutak és szántóföldek befásítására; a kirendeltség megkerestetik, hogy megyénként osszon be egy-egy fanyesést értő kertmunkást a helyi megbízottak mellé; a miniszter megkerestetik, hogy a gyümölcsfákat a vármegye számára a székelyudvarhelyi gyümölcsfaiskolából ajándékozza. 5. Tejelő versenyek tartása elhatározott. 6. A nemes baromfitenyésztés fellendítése, ezzel kapcsolatban nagyobb állami segély kieszközölése. 7. A jóminőségűnek talált acélek terjesztése, az ekebemutatók folytatásával. 8. A székelykeresztúri és járási tenyészállat kiállítások tartása. 9. A kiállítási szin felépítése, mihelyt el lesz döntve, hogy a székelykeresztúri baromvásártér hova legyen véglegesen elhelyezve. 10. Háziipari tanfolyamok létesítése; különösen a homoródalmási pokrócgyár létesítése. Ez ügyben kérni fogja az egyesület több munkás kiküldetését Nagydisznódra tanulmányozás céljából. 11. Propagálja az egyesület első sorban a siménfalvi közös takarmányesernok létesítését, ezután járásonként legalább egynek, állami segítséggel való beállítását.

12. A tengeriszártépés fontosságát a takarmányozás szempontjából népszerűsíti. 13. A juhtenyésztés jövedelmezését szempontjából a lipői turókészítés elajátítását kezdeményezi. 14. A vízben szükölködő községeknek vízzel való ellátását sürgeti. 15. Trágyatelepek fontosságára felhívja a gazdákat.

Mint hogy a csere üszök bevásárlására az egyesület a lépéseket megtette, a segesvári állattenyésztési felügyelőséget értesítette az egyesület a folyamodókról, de onnan eddig a további lépések még nem tettek meg; ennélfogva elhatározatott, hogy a földmívelésügyi miniszter kerestessék meg a sürgős intézkedésre.

A földm. min. kimutatása a szűlő takarmány készletekről, ugyanezen miniszter értesítése, hogy Kassán szeszgyári tanfolyamokat tartat és 509. sz. leirata a tarifakedvezményre vonatkozólag, tudomásul vétetik.

A Magyar Vasművek és Gépgyárak országos egyesületének átirata a vidéki kiállítások rendezése ügyében, valamint az Erd. Gazd. Egyesület értesítése, hogy a Gazdák Biztosító Egyesületének képviselőjét Erdélyre átvette, — tudomásul vétetik. Az O. M. G. E. január hóban tartandó értekezletére a mezőgazdasági kamarák ügyében, — Ugron Ákos kéretik fel képviselőül.

A nemzetközi tejgazdasági congressusra való meghívás tudomásul vétetik és a képviselő kijelölése a közgyűlésre bízatik; a kirendeltség megkerestetik, hogy tegye segélyezésével lehetővé, hogy a megye tejtermékei a congressuson bemutatathatók legyenek és a tejszövetkezetek vezetői azon megjelenhessenek.

Miután a jegyzőkönyv hitelesítésére Zonda Józsefet és Szabó Gábert kérték fel, egyéb tárgy nem lévén, elnök az ülést berekesztette.

LEGUJABB.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, november 11.

Wekerle miniszterelnök vasárnap reggel hét órakor Popovics Sándor államtitkár kíséretében Budapestről Bécsbe érkezett. A király a miniszterelnököt déli egy órakor kihallgatáson fogadta. A délelőtt folyamán a miniszterelnök Beck báró osztrák miniszterelnök látogatását fogadta. Wekerle Sándor dr. miniszterelnök és Popovics Sándor államtitkár hétfőn este visszatértek Budapestre. A miniszterelnök, így mondják ezt politikai körökben, az általános politikai helyzetről tett jelentést a királynak.

Azt a hirt, hogy Olaszország részéről nemsokára nyilatkozat várható, amely a hármasszövetséghez való ragaszkodását juttatja kifejezésre, illetékes helyen megerősítik. Hogy Ferenc József uralkodó sajátkezű levelére az olasz király csak most válaszol, ez kizárólag annak tulajdonítható, hogy az olasz király eddig vadászaton volt.

György herceg Oroszországból hazaérkezett és Belgrádban ismét nagy a harci keev. Pedig György herceg küldetése éppen úgy, mint

Pasic és Milovanicsé kudarcával járt.

Milovanics dr. szerb külügyminiszter Caillaux pénzügyminiszterrel és a kamara külügyi bizottságának elnökével Deschanellel is tanácskozott. Milovanics kijelentette, hogy ezen tanácskozások eredményével megvan elégedve és az a benyomása, hogy felvilágosításait Párisban úgy a szerb, mint az európai szempontból tekintve méltányolják.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a ki a mellékutakban életét biztosítani akarja, az a villamoslámpák vakító fényességé mellé, kézlámpást is hordjon magával;

mondják, hogy vicinális vasutunk most már boszúból nemcsak percek, hanem órákat is késik;

mondják, hogy városunk tanácsában új közmondást állapítottak meg, mely így hangzik: a képviselőtestület ugat, a tanács halad és éppen ezért — marad;

mondják, hogy a mellékutak hozzáférhetősége szempontjából, most már okvetlen csolnakokat fognak alkalmazni;

mondják, hogy a városgazdánálunk közmunkára nem kötelezték;

mondják, hogy a szeméthordás most már azért történik oly pontossággal, mert a pityókaszedések vége van;

mondják, hogy a sétatéri hidon tátong nagy úrt mint rendkívüli különlegességet belépti díj mellett mutogatják;

mondják, hogy a nagy drágaság megszüntetésére városi kezelesen álló árucarnokokat létesítenek.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— **Lesz-e mozgósítás?** Ezt a hirt lesik most nap-nap után a buzgó hirlapolvasók, azonban a sok ellenmondások labirintusából bajos a valószínűségi kihámozni. Az eddigi jelekből ítélve általános nagyobb mozgósítás ha nem is lesz, de az elfoglalt területek, valamint a határszélek megerősítésére nemcsak az előkészületek, hanem a határozott lépések is megtörténtek már; ezt bizonyítja azon körülmény, hogy városunkba hétfőn délelőtt és délután a vasuton mintegy 400 tényleges szolgálóban levő katona érkezett, kik egyes ezredekben 40—50 egyénenként válogatva itt a házi ezredhez osztattak be, hogy a helybeliekkel együtt még a hét folyamán Mosztárba vonuljanak. A katonák polgári ruhákban érkeztek ugyan, de itt öltötték fel a házi ezred egyenruhát. A mozgósítás bár kisebb keretekben, így veti előre árnyékát és ha a szerb garázdálkodás hamar véget nem ér, bizony még komolyabb mérveket is ölthet.

— **Vonatkésések.** Bár vicinális vasutunk késései ellen eddig se lehetnek valami alapos kifogásaink, mégis szóvá kell tennünk az utóbbi napokban ezirányban elért legmagasabb rekkordjait. A kedvezőtlenebb idő beálltával ugyan már a múlt hét

folyamán is megengedett magának egy-egy félórás késést, de hétfőtől kezdve már önmagát is föllumulja, mert naponként délelőtt és délután egy órát, másfél órát is késik, sőt kedden reggel már nagy késése dacára sem hozta be a budapesti postát. Ha így folytatja, még megérhetjük azt, hogy egész héten át is el leszünk zárva a fővárostól és így a legkedvezőbb előjelek mellett nézhetünk a téli forgalom elé.

— **Karácsonyi bazar.** A „Székely Társaság” legközelebbi ülésén szóba került egy karácsonyi bazar rendezésének eszméje, mely azonban az idő rövidsége miatt az idén már ki-vihetetlennek bizonyult. Miután azonban városunkban sok az olyan kisiparos és egyéb háziipari cikkeket készítő iparos, a kiknek nincs utcára szolgáló nyílt üzletük, vagy ha van, akkor a központi forgalomtól oly távolra fekvő eldugott helyen, hogy a fogyasztó és vevő közönség figyelmébe oda se terelődhetik, talán ezek érdekében kívánatosnak látszana, ha közös megértéssel csoportosulva a helybeli piactéren ideiglenes karácsonyi sátor állítanának fel a karácsony hetében, a hol a székely készítmények vásárlását könnyebben hozzáférhetővé tehetnék a közönségnek. Foglalkozzanak a tervvel egy kissé behatóbban és megvagyunk győződve, hogy városunk hirtősége is a legmesszebb menő támogatásában részesítené a helyi ipar termékeinek ily módon való alkalmi elárúsítását. Csak akarat és vállalkozási kedv kell, hogy az osztrák áru terjedését ez alkalommal is megakadályozzuk.

— **Polgári filléresték.** A székelyudvarhelyi Polgári Önképző és segélyező egyesület rendezésére fillérestételeit az egyesület nagytérképében e hó 17-én (kedden) megkezdte, mely estélyekre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Műsor: Nyitány a helybeli zenekar által. Megnyitó beszéd az egyesületi elnök által. A „Bün” melodráma előadja Flórián M. Felolvasás. Tartja Gyerkes Mihály. Egy kedves ember monolog előadja Sarkadi Rudolf. Utánzatok: Kontyos Demeter asztalos fűrészlése, egy helyi közsörüs közsörüje, a helyi vicinális beerkezése, egy kutyabagosi cirkusz első hirdetése, társulat és zenekar egy tagból előadja: Sarkadi Rudolf. Rendezők: Csucsi Etti k. a. Csucsi Iluska k. a. Fischer Ferenc r. b. elnök. Ifj. Szemerjai Károly r. b. al-elnök. Belépti-díj: nőknek 30 f, uraknak 40 f. Tánc 12 ótaig.

— **Híralás.** A véletlen folytán e hó 9-én szemtanúi voltunk annak, hogy 3—4 talán Galiciából vagy Romániából hozzánk szakadt tincses lengyel zsidó a posta udvarán bizonyára nem Magyarországból, hanem inkább Bécsből vagy Ausztriából érkezett nagy postacsomagjait felbontotta és ott a mellékelt jegyzék szerint az árukat át is vizsgálták; a csomagokban harisnyák, téli alsók, ingek, vászonneműk, zsebkendők és több eféle portékák érkeztek, melyekkel tudvalevőleg e derék (?) kiskereskedők az egész vidéket, sőt városunkat is beszórták házaink és mi mi elkeseredett harcot, szakadallan éber munkásságot fejtünk ki a külföldi hitvány áruk behozatala ellen és a hazai gyártmányok minél szélesebb körben való terjesztése érdekében, addig az ilyen házalók, talán minden ellenőrzés nélkül árasztják

ÁNOS UTÓDÁNÁL
 ZENKOVITS
 KOBRAK-CIPŐK
 LEGSZEBB KIVITELBEN, UGYANOTT

el jóhiszemű népünket a silány bécsi portékákkal és rongyokkal. E körülményre felhívjuk nemcsak városunk hatóságát, de a vármegye alispánjának szives figyelmét is, hogy minden tőlük telhető eszközzel igyekezzenek közegeiket utasítani, hogy ezt a megyénk és városunk kereskedelmének és iparának nagy kárára és hátrányára szolgáló házalást a legerélyesebben megakadályozzák; de nehogy a felszólalásunk félreértésre alkalmat szolgáltasson, vagy felekezeti ellenszenvből eredőnek tartassék, meggátlandónak, betiltandónak és szigorúan ellenőrizendőknek tartandók azokat az oláh vagy cigány házalókat is, a kik a székely szöttek cége alatt mindenféle bécsi és osztrák gyári ronggyal bejárják a városot és a vidéket, hazai kereskedelmünk és háziiparunk nagy kárára.

— **Beköszöntött a tél.** Miután hét fón az egész napon át, rövid szünetelésekkel folyton esett az eső, kedden virradóra arra ébredtünk, hogy az egész vidék, hegyek, völgyek, utcák, terek és a házak teteje fehér hóleppel volt borítva és a havazás hol sűrűbben, hol ritkábban, a reggeli órákban éles szélviharral az egész napon át tartott. Beköszöntött tehát a hivatalos tél, hivatlanul is és ezzel megszaporodtak a háztartás gondjai a most már mindinkább dráguló tűzifa beszerzésével. Vajha azok, kiket a gondviselés anyagi jólétük által a gondoktól mentesített, emberszerető lelekkel megemlékezéne az azon földhöz ragadt szegényekről, kiknek nyomoruságos viskójukban rincs módjukban a tél ridegsége ellen kellően védekezni.

— **A helybeli jótékony Nőegylet** vasárnap délután 3 órákor tartott választmányi ülését elhatározta, hogy a szokásos és jó hírnévnek örvendő fillérestélyei f. hó 18-án, szerdán kezdődnek, s kéthetenként tartatnak meg a Budapest-szálloda kistermében. Az első fillért Kovács Jenőné és Félégyházi Mariska rendezik. A változatos műsort jövő számunkban közöljük. A fillérestélyek belépti-díjazás szerinti. Az ezidei tea-estély december 5-én lesz. A rendezőség már az intézkedéseket meg is tette, s az általános nagy érdeklődésről következtetve, az ideai tea-estély nagyon jól fog sikerülni. Csak az egytel célját s főleg a szegények segélyezésének ügyét mozdítja elő a város közönsége, ha a nőegylet estélyeit mint a múltban, úgy a jelen évben is tömeges látogatásával pártolja.

— **A magyar posta gyászja.** Szalay Peter a posták és távirók elnökigazgatója hetfőn délután háromnegyed 5 órákor hosszas és súlyos betegsége után elhunyt. A megboldogult a magy. kir. postát mai hata más fejlettségben, európai bírói elismert intézményre emelte, amit kizárólag az ő nagyszervezői képességének köszönhetünk. Halála nemcsak a fővárosban, de az egész országban is általános részvételt keltett!

— **Megölte a fiát.** Kadicsfalváról vesszük a hírt, hogy ott Kovács Antal legényembert, a ki garázdalkodásaival rettegésbe tartotta az egész községet és vad féktelenségében hátrált nem ismert, saját édes atyja agyocútta. Az eset úgy történt, hogy a múlt hét egyik napján a gonosz fiu rátámadt apjára, megakarta verni, mire az öreg megsokálva fia gonoszságát, talán inkább önvédelemből fejszét ragadott és azzal a fiát agyonütötte. Az erkölcsök így durvulnak el nálunk napról-napra és ha ennek megakadályozására radikális módot nem találunk, akkor bizony szomorú jövőnek nézünk elébe, mert a ki odáig fajul, hogy édes apjára, vagy szülőire emeli kezét, attól bizony mások még kevesebb tiszteletet és kíméletet várhatnak.

— **Az oklándi unitárius egyház-község** az idén bővített orgonáját a most szerzett új harangját f. hó 15-én adja át a nyilvános közhas-

náltnak. Ez alkalommal a d. e. 11 órákor tartandó istentisztelet sorrendje a következő: 1. Ének. 2. Ima, tartja a helybeli lelkész. 3. Ének. 4. Alkalmi beszéd; tartja Ajtai János homoródalmási lelkész. 5. Főlavatósbeszéd és megáldó ima; tartja Kisgyörgy Sándor esperes. 6. Ének. Midőn ezen ünnepélyre az érdeklődő közönséget e helyen is meghívjuk, egyben értesítjük, hogy istentisztelet után közebed, s azon egy teríték ára 3 K lesz s felkérjük 13-án estig való bejelentésére. Azon nap este pedig a község házában népmulatság lesz személyenként 60 fillér belépő díjjal. Oklánd 1908 november 7. A kebli tanács nevében: Pál Ferenc lelkész.

— **Elgazolta a vonat.** Dajka József 23 éves szederjesi lakos, vasuti munkás folyó hó 7-én este 10 órákor az 553. számú tehervonatra Erked állomáson azon szándékkal ült fel, hogy Szederjesnél a 217. számú őrháznál leugrik; a mint a vonat a szederjesi őrházhoz megérkezett, ott oly szerencsétlenül ugrott le, hogy a vonat kerekei alá került, melyek testét a felismerhetetlenségig összezagatták és szonali halálát előidézték. A vonatszemélyzet az esetről nem tudott semmit, a hullát pedig reggel találták csak meg a vasuti sínek között.

— **Öngyilkosság.** Bedő Vencel 22 éves csekefalvi lakos, legény saját lakásán f. hó 7-én délelőtt felakasztotta magát; mire szülei ráakadtak már meg volt halva; az öngyilkosság oka még eddig nem derített ki.

— **Kiugrott tehervonat.** Folyó hó 7-én reggel 3 órákor az 51. számú tehervonat, a mint az erkei állomáson a váltón berobogott, két kocsi kiugrott; egy kocsi, a váltó és két sín összetört, emberéletben azonban szerencsétlenség nem történt.

— **A „Székelykereszturi polgári olvasókör”** folyó évi 1908. november hó 24-én (szombaton) saját penztára javára Bálint Dániel nagytermében műsorral egybekötött zártkörű táncestélyt rendez, mely alkalommal a „Barátság” című kis vigjáték kerül színre. Kezdeté fel 8 órákor.

ANGOL-KÓR.

Ama kiváló és koncentrált táplálék, a mely a SCOTT-féle Emulsió ban foglaltatik, táplálja a csontokat, s azokat keményekké teszi. E szer hatása alatt a csontokat körülvevő hus egészséges és szilárd lesz.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a — halászt — kérjük figyelembe venni.

Az általános egészség a SCOTT-féle Emulsió

hatása alatt rohamosan javul és az angolkóros gyermekek époló rózsás és viruló arcszín kapnak, mint az egészségesek. Az orvosok állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsió

használatát.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógyszertárban

Kiadja: Betegh Pál villam-motors könyv- és újságkiadó intézete.

Bükk (tűzifa) faeladási hirdetemény.

Medesér község (Udvarhely-vármegye) tulajdonát képező erdő birtok Hovárczini erdőrezslet 1419 drb 494 köbm. fakészlete, mely 447 köbm. hasábfára, 41 köbm. dorongfára és 6 köbm. ág és rözsefára van becsülve. Medesér község házában 1908. évi november hó 16-án délelőtt

10 órákor tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek a becslési jegyzőkönyv és árverési feltételek szerint megállapított részletekben vagy egészben el fog adtatni.

Kikiáltási ár 970 korona, azaz kilencszázhetvenkorona 50 fillér.

Utóajánlatok nem fogadtnak el. Bántépénz a kikiáltási ár 10 (tíz) százaléka.

Részletes becslési és árverési feltételek a székelykereszturi m. kir. járási erdőgondnoksnál és alólírott-nál találhatók.

Medesér, 1908. évi október hó 23. Szabó Kálmán k főbíró.

Jóforgalmu helyen egy szép telek készpénzért ecetgyárral azonnal eladó. Csia Balazs ecetgyáros, Petőfi-utca 22. szám.

Sz.: 1438—1908. szb.

Pályázati hirdetemény.

Siménfalva községben a körbábai állás megüresedett. Elnyerhetése végett a pályázók folyamodványukat alólírt főszolgabíróhoz folyó évi december hó 1-ig beadhatják.

Javadalmazás: rendes fizetés 100 korona, lakbér 40 korona és 2 korona esetenkénti működési díj s ezért 8 napon át a beteget látogatni köteles.

Megjegyzem, hogy az új egészségügyi törvény életbeléptetésekor fizetése a szerint fog megállapíttatni.

Székelykeresztur, 1908. október 30-án.

Gálffy Kálmán, főszolgabíró.

Lóárverési hirdetemény.

A miniszterl kirendeltség tulajdonát képező 3 darab idős herélt ló (volt földöző mén) szombaton

e hó 14-én reggel 8 órákor,

Árpád-utca 11. szám alatt fog elárvereztetni.

A lovak egészségi állapotáért az átvétel után felelőség nem vállalatik.

Székelyudvarhely, 1908 november 10.

DORNER,
kir. intéző.

Udvarhelyvármegye székelyudvarhelyi járás főszolgabírája.

2799—908. szb. szám.

Haszonbérleti hirdetemény.

Kápolnásfalu község tulajdonát képező „HOMORÓD” gyógyfürdőt a hozzá tartozó területtel, meleg és hideg fürdőkkel, az ivóvizek szabad és díjtalan használatával, a fürdő és laképületekkel s azoknak összes felszerelésével, jégveremmel, a korcsma és vendéglővel Kápolnásfalu község házában 1908. évi november 23-án d. e. 10 órákor kezdődő nyilvános árverésen 1909. június 1-től 1912. évi szeptember 1-ig terjedő időre haszonbérbe adja.

Részletes feltételek alólírott főszolgabírónál és Kápolnásfalu község előljárásiánál megtudhatók.

Székelyudvarhely, 1908. október 7-én.

Dr Demeter Lőrinc,
főszolgabíró.

Uj fűszer-, liszt- és csemege-üzlet!

Fehér, finom, fényűzési és kenyér sütőde!

Van szerencsém a nagyérdemű városi és vidéki közönség szives tudomására hozni, hogy Székelyudvarhelyt, Batthyánitér 11. szám alatt (a régi sópiacon) egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő fűszer, liszt és csemegeüzletet, kapcsolatosan egy fehér, finom, fényűzési és kenyérsütődevel nyitottam.

Hosszu éveken át szerzett tapasztalataim ezen a téren feljogosítanak arra, hogy a nagyérdemű vevőközönséget csakis elsőrendű árukkal és a legjobb és legtisztább kezelt izletes süteményekkel láthassam el és az egyszer vállalatomba helyezett bizalmat állandóan kiérdemeljem.

Naponta háromszor friss sütemény és kenyér.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

Réther János.

Jelszó: Pontos és jutányos kiszolgálás!